

СТОРИНКА ПАМ'ЯТІ ЄВТУХА МИКОЛИ БОРИСОВИЧА 26.06.1938 – 15.06.2022

Patriae decori civibus educandis
(Освічені громадяни є окрасою Батьківщини)

15 червня 2022 року на 84-ому році пішов із життя Євтух Микола Борисович – відомий, як в Україні, так і далеко за її межами, учений у галузі історії педагогіки, педагогіки вищої школи, порівняльної педагогіки, дійсний член (академік) Національної академії педагогічних наук України, доктор педагогічних наук, професор, Заслужений працівник народної освіти України, головний науковий співробітник Інституту педагогіки НАПН України, член бюро Відділення вищої освіти НАПН України.

Микола Борисович був і назавжди залишиться улюбленим Учителем для величезної когорти підготовлених ним науковців (докторів і кандидатів наук), аспірантів і студентів, вчителів і освітян.

Яскраву постать Миколи Борисовича Євтуха як видатного вченого, педагога, талановитого організатора науки, особистості з непересічними людськими якостями ми пам'ятатимемо такою, якою її з надзвичайною теплотою за його життя описують у книзі “Феномен наукової школи академіка Миколи Євтуха” (за заг. ред. Євтуха М. Б., Омельченко Н. М., Шеремета Ю. А. – Київ: Альфа-Віта Груп, 2022) відомі вчені з огляду на його становлення та професійне зростання, наукові здобутки, співробітництво з ним та ділові стосунки, дружбу і надзвичайну соціальну активність.

Микола Борисович Євтух – це потужний науковець, організатор освіти, патріот, педагог, людина з високими моральними якостями (Л. В. Губернський), якій притаманні природна інтелігентність, вихованість, мудрість, доброзичливість, енциклопедична освіченість, душевна щирість (В. С. Бакіров), працездатність, відповідальність, людяність, бажання постійно вдосконалювати себе, завжди бути готовим прийти на допомогу (В. П. Мельник).

Микола Борисович Євтух – це надзвичайно талановитий, працелюбний і працездатний, сміливий науковець (А. І. Кузьмінський), він – справжній велетень духу, звитяги і справедливості (В. П. Андрущенко), характерними людськими якостями якого є щирість, відкритість, благоспрямованість, абсолютна обов'язковість і ретельна відповідальність, чуйність і постійна готовність творити добро, прийти на допомогу в скрутній для людини ситуації (А. І. Кузьмінський).

У співпраці, спілкуванні, ділових зустрічах з Миколою Борисовичем його колеги переконувалися у Високості думок цієї людини, захоплюючись Правдивістю, Порядністю, непогамованою Привітливістю, Вихованістю, Культурністю (Г. Г. Філіпчук).

Постать Миколи Борисовича є неосяжною, незабутньою у його життєвому ентузіазмі та терпінні до негараздів. Послідовність та порядність у ділових справах, щирість емоцій та відданість у дружбі – є незабутніми та неповторними (Т. С. Яценко).

Микола Борисович Євтух – це Син-гуманітарій, породжений нашою Україною. Якраз ця синівська місія визначила його не тільки інтимно власну, а й широку суспільну долю, пересічний шлях, сповнений радіщами і болем за близьких йому і далеких людей, з якими він щедро ділиться своїми здобутками, вистражаними розумом і душею впродовж усього життя. Воно ж було укоріненим від народження у Поліському краї – цьому осередку древлянської звитяги (І. Д. Бех).

Високі наукові ступені і вчені звання, солідні посади у наукових інституціях і закладах вищої освіти України не вплинули на притаманні йому людяність, чуйність, повагу до людей. Родинне виховання на далекій Рівненщині, позитивний вплив і підтримка з боку добрих людей, які були на його шляху, надзвичайно висока вимогливість до себе, сприяли формуванню знаного вченого, великого освітянина, організатора педагогічної науки в Україні (Л. В. Губернський).

Микола Борисович Євтух народився 26 червня 1938 року в с.м. Заріччя Зарічнського району Рівненської області.

У 1962 році закінчив філологічний факультет Львівського державного університету імені І. Я. Франка, після чого розпочав свою діяльність учителем української мови та літератури у школах № 51 імені Івана Франка та №9 м. Львова.

У 1969 році вступив до аспірантури Науково-дослідного інституту педагогіки УРСР, після закінчення якої обіймав посади старшого наукового співробітника НДІ педагогіки УРСР, вченого секретаря Ради з координації наукових досліджень в галузі психолого-педагогічних наук України.

З 1978 року – старший викладач, доцент, професор, а упродовж 1989-1997 років – завідувач кафедри педагогіки і психології Київського державного педагогічного інституту іноземних мов (нині Київський національний лінгвістичний університет).

З 1997 по 2018 рік – академік-секретар Відділення педагогіки і психології (нині Відділення вищої освіти) Національної академії педагогічних наук України.

Глибоко змістовні, фундаментальні праці, широке коло досліджуваних проблем, масштабний, багатоаспектний, нестандартний підхід до розв’язання важливих освітніх і наукових питань, глибина і цілісність теоретичних висновків, продуктивний вихід у практику – далеко не повний перелік науково-дослідницьких достоїнств знаного ученого Миколи Борисовича Євтуха (А. І. Кузьмінський).

Будучи фахівцем у царині історії педагогіки, педагогіки вищої школи, порівняльної педагогіки, Микола Борисович Євтух досліджував проблеми філософії освіти, народної педагогіки, освіти і педагогіки зарубіжних країн.

Академік Микола Борисович Євтух вперше започаткував новий напрям в педагогічній науці – традиції виховання в зарубіжній народній педагогіці. Він є автором першої в Україні навчально-контролюючої системи з курсу “Педагогіка”, що успішно апробована і використана в практиці закладів вищої освіти.

Результати наукових досліджень висвітлені Миколою Борисовичем в більш, ніж 500 наукових та науково-методичних працях. З-поміж них монографії “Розвиток освіти і педагогічної думки в Україні (кінець XVIII – перша половина XIX ст.)”, “Просвітницька діяльність і педагогічні ідеї видатних українських вчених, письменників і громадських діячів (кінець XVIII – перша половина XIX ст.)”, “Просвітницька діяльність та педагогічні погляди О. В. Духновича”, у співавторстві – “Гуманізація виховання в контексті розвитку польської педагогіки міжвоєнного періоду (1918 – 1939 рр.)”, “Освітня діяльність української еміграції у Чехословаччині між двома світовими війнами (1921 – 1945 рр.)”, “Технологія інноваційної педагогічної освіти”; підручники у співавторстві – “Педагогіка: теорія та історія” (перший в Україні підручник для вищих навчальних закладів посткомуністичного періоду), “Педагогіка і психологія вищої школи”, “Соціальна педагогіка”, “Психологія і педагогіка” (третє видання, одне – англійською мовою), “Математичне моделювання в психологічних та соціологічних дослідженнях” (друге видання), “Педагогічна психологія” (друге видання), “Культура взаємин”, “Педагогічна система самопізнання і особистісно-професійного самовдосконалення”; навчальні посібники – “Технологія соціальної роботи в зарубіжних країнах”, “Соціальна робота в зарубіжних країнах”, “Правові основи української педагогіки: етика та соціальні норми”, “Актуальні

питання педагогіки”, “Психологія та педагогіка креативного розвитку особистості” (який також англійською мовою видано у Польщі) тощо, а також низка статей у “Педагогічному словнику”, “Енциклопедії освіти” й у багатьох провідних наукових виданнях, зокрема й міжнародних.

Микола Борисович – чи не єдиний послідовник національного просвітництва. Його духовна палітра зачепає серця не тільки фахівців, а й простих віруючих осіб (І. Д. Бех). Микола Борисович ініціював проведення міжнародних духовно-світських конференцій, лекцій, круглих столів з актуальних проблем виховання дітей та молоді; сприяв відкриттю недільних шкіл, дитячих притулків при церквах. Як голова наукової ради Православного педагогічного товариства академік Микола Борисович Євтух брав безпосередню участь у розробленні програми біблійної історії та християнської етики для учнів 1-11 класів, яку схвалено Міністерством освіти і науки України, та у виданні “Православного педагогічного вісника” (Н. Г. Ничкало).

Наукові здобутки Миколи Борисовича стали відомі далеко за межами України і сприяли підвищенню наукового іміджу нашої країни на світовому рівні (Зеня Л. Я. Інтерв'ю-портрет. Бесіда з М. Б. Євтухом. – Вісник КНЛУ. Серія Педагогіка та психологія. 2019. Вип. 31. URL: <http://visnyk-pedagogy.knlu.edu.ua/article/view/192414>).

Під керівництвом Миколи Борисовича Євтуха сформовано потужну наукову школу, яку представляють підготовлені ним 50 докторів та 130 кандидатів наук. Його учні продовжують його науковий шлях – шлях Поліського Сковороди, як вони завжди вважали, в закладах вищої освіти по всій Україні і за її межами (США, Англія, Франція, Ізраїль, Йорданія, Іспанія, Німеччина, Угорщина, Польща, Куба). До останнього дня Микола Борисович працював над книгою “Феномен наукової школи академіка Миколи Євтуха” (за заг. ред. Євтуха М. Б., Омельченко Н. М., Шеремета Ю. А. Київ: Альфа-Віта Груп, 2022), яку він присвятив своїй науковій родині, своїм науковим дітям з вірою в їхні крила.

Діяльність академіка Миколи Борисовича Євтуха поцінова урядом, академічним загалом, а також Українською православною церквою. Він нагороджений численними орденами, медалями, почесними грамотами з врученням нагрудних знаків та відзначений подяками різних установ і інституцій.

У 2018 році Микола Борисович Євтух за вагомих внесок у розбудову України, заслуги перед українським народом та благодійну діяльність нагороджений Знаком Ордена “Святий Князь Володимир” з присвоєнням йому титулу Старшина Ордена “Святий Князь Володимир”.

Справа всього життя визначного педагога Миколи Борисовича Євтуха, вагома, натхненна, за великим рахунком вічна (І. Д. Бех), житиме в віках ...

Світла пам'ять незабутньому Миколі Борисовичу Євтуху!

Любов ЗЕНЯ,
доктор педагогічних наук, доцент,
декан факультету перекладознавства
Київського національного лінгвістичного університету